

مجموعه پژوهش‌های کاربردی (۸)

جوایز ادبی غیردولتی در ایران

نویسنده: سید سعید رضا طباطبائی

دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی

معاونت امور فرهنگی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

تابستان ۱۳۹۶

سرشناسه: طباطبائی، سیدسعیدرضا، ۱۳۵۷ -

عنوان و نام پدیدآور: جوایز ادبی غیردولتی در ایران / نویسنده سیدسعیدرضا طباطبائی؛ زیر نظر علی‌اصغر سیدآبادی؛ [په سفارش] دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

مشخصات نشر: تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: ۳۴ ص.

فروست: خانه کتاب؛ ۵۸۹.

مجموعه پژوهش‌های کاربردی؛ (۸).

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۴۰۹-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع: جایزه‌های ادبی -- ایران

Literary prizes -- Iran موضوع:

شناسه افزوده: سیدآبادی، علی‌اصغر، ۱۳۵۰ -

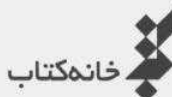
شناسه افزوده: خانه کتاب

شناسه افزوده: ایران. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی و کتابخوانی

رده: بی‌کنگروه: ۱۳۹۶ ط ۲ ج / PN۱۷۱

رده: ۸۰۷/۹

شماره کتاب‌شناسی: ۳۷۷۰۴۹۳

خانه کتاب

۱۹

عنوان: جوایز ادبی غیردولتی در ایران (مجموعه پژوهش‌های کاربردی -

زیر نظر: علی‌اصغر سیدآبادی

نویسنده: سیدسعید رضا طباطبائی

ناشر: خانه کتاب

طراح جلد: علیرضا کرمی

صفحه‌آرا: عسگر ابراهیمی و طاهره قاسمی

ناظر چاپ: رحمان کیانی

نوبت چاپ: اول، تیر ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

بها: ۹۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۲-۴۰۹-۵

تهران: خیابان انقلاب، بین صبا و فلسطین جنوبی، پلاک ۱۰۸۰، مؤسسه خانه کتاب

تلفن: ۸۸۳۴۲۹۸۵

فهرست

۷	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۲	تاریخچه شکل گیری جوایز ادبی در ایران
۱۶	کارکردهای جوایز ادبی
	مقایسه جوایز ادبی در ایران با سایر کشورها از حیث
۱۷	کمی و کیفی
۲۰	برخی از مهم ترین جوایز ادبی خصوصاً ایران
۲۰	جایزه شهید حبیب غنی پور
۲۰	جایزه مهرگان ادب (پکا)
۲۰	جایزه منتقدان و نویسندگان مطبوعات
۲۱	جایزه هوشنگ گلشیری
۲۱	جایزه ادبی یلدا
۲۱	جایزه ادبی روزی روزگاری
۲۲	جایزه قلم زرین
۲۲	جایزه ادبی صادق هدایت
۲۲	جایزه ادبی والس
۲۲	جایزه ادبی رمان های متفاوت
۲۲	جایزه ادبی هفت اقلیم
۲۳	جایزه ادبی اکنون
۲۳	جایزه هنر و ادبیات گمانه زن
۲۳	جایزه شعر امروز ایران (کارنامه)
۲۳	جایزه شعر خبرنگاران
۲۴	جایزه شعر زنان ایران، خورشید

۲۴	جایزه نیما.....
۲۴	جایزه شعر احمد شاملو.....
۲۴	ضعف و قوت‌های جوایز ادبی خصوصی و دولتی در ایران...
۲۷	ضرورت‌های جوایز ادبی خصوصی در ایران.....
۲۷	تأثیر جوایز ادبی بر رونق نوشتار و مطالعه.....
۳۰	تأثیرات غیرمستقیم جوایز ادبی.....
۳۲	نتیجه‌گیری و جمع‌بندی.....
	پیشنهادهای راهبردی در برخورد با معاونت امور فرهنگی
۳۳	با جوایز غیردولتی:.....

پژوهش‌های ارزشمندی در دستگاه‌های دولتی ابزاری برای بهبود وضع موجود هستند. این پژوهش‌ها ضمن ارائه تصویری از گذشته، با بررسی ضعف‌ها و کاستی‌ها افق‌های جدیدی را پیش رویمان می‌گشایند.

باین حال، روند طولانی‌انجه پژوهش از یک سو و هزینه بالا، پیچیدگی و فاصله‌ای که میان پژوهش‌های علمی و آکادمیک با مسائل و مشکلات اجرایی وجود دارد، معمولاً مانع تبدیل پژوهش‌ها به متن‌های سیاستی یا برنامه‌ای تأثیرگذار در سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی می‌شود.

تدوین گزارش‌های کارشناسی و راهبردی، راه‌حلی است که هم‌زمان را کوتاه‌تر می‌کند و هم به‌آسانی به متن‌های سیاستی و برنامه‌ای تبدیل می‌شود. گزارش کارشناسی و راهبردی اگرچه ادبیاتی نسبتاً فنی در کشورهای توسعه‌یافته دارد، اما در کشور ما سازمان‌ها آشنایی چندانی با آن ندارند و اقبال چندانی به این شکل از گزارش نشان نمی‌دهند.

با توجه به این کاستی، دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی در سه سال گذشته با استفاده از تجربه‌های ملی و جهانی، تدوین گزارش‌های کارشناسی و راهبردی در خصوص مسائل فرهنگی حوزه معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را در دستور کار خود قرار داد.

این گزارش‌ها که توسط کارشناسان و متخصصان حوزه‌های مطالعاتی تهیه می‌شود به بیانی ساده و روشن مسائل مورد مطالعه را توضیح می‌دهند و رویکردهای سازمان در حل مشکل و راهکارهای پیشنهادی برای حل یا

برون‌رفت از مشکل را مورد موشکافی قرار می‌دهند یا راه‌حل‌های جدیدی پیشنهاد می‌دهند و نتایج حاصله در اختیار ذی‌نفعان، تصمیم‌گیران و مدیران ذی‌ربط قرار می‌گیرد تا نقش مؤثری در انتخاب بهترین و مؤثرترین راه‌ها باز کنند.

آنچه ارائه می‌شود، یکی از گزارش‌هایی است که به‌عنوان پایه‌ای برای بحث و ارزیابی بیشتر تهیه شده است. این گزارش در کنار بررسی وضع فعلی به ارائه راهکارهایی برای حل مسائل می‌پردازد. بدیهی است با بحث و بررسی این متن و نقد پیشنهادهای ارائه شده، می‌توان به توافق درباره راهکارهای درست دست‌یافت و آن را به متن‌های سیاستی و برنامه‌ای تأثیرگذار در ساختارها تبدیل کرد.

بالا هدف، نسخه‌هایی از این گزارش در دسترس مدیران، دست‌اندرکاران و ذی‌فعالن قرار می‌گیرد تا شروعی برای گفت‌وگویی سازنده در این حوزه باشد. دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی

مقدمه

پیشینه برگزاری جوایز ادبی در جهان به بیش از یک قرن می‌رسد. غرب در این زمینه به‌عنوان پیشگام ایجاد جوایز ادبی نقش مهمی در رونق ادبیات در جهان داشته و توانسته علاوه بر حمایت از خالق آثار ادبی، زمینه علاقه‌مندی عموم مردم به مطالعه این آثار را نیز فراهم آورد. تنوع آثار ادبی نیز به دنبال ابراز علاقه از سوی مخاطبان ادبیات، پس از گذشته نمایان شده است.

در ایران نیز گرچه سابقه برگزاری جوایز ادبی کمی کم نبوده و قریب به ۶۰ سال است که این‌گونه جوایز برگزار می‌شوند، اما رشد گسترش این جوایز بعد از انقلاب اسلامی و به‌ویژه در دهه هشتاد متمرکز شده است. جوایز ادبی به خصوص جوایز بخش خصوصی در این دوره با تأثیر زیادی از فضای اجتماعی و سیاسی کشور نوسانات زیادی را از سر گذرانده و آنچه که «این زمینه نمایان بوده تعداد جوایز ادبی و ظهور و افول آن‌ها بوده است. برخی از جوایز در این همه دوره تشکیل و برخی در این دوره به دلایل مختلف نتوانسته‌اند به کار خود ادامه دهند و از جریان‌سازی در فضای ادبی کشور بازمانده‌اند.

با توجه به اینکه جوایز ادبی موجب پویایی و تحرک فضای ادبی و به‌طور کلی فرهنگی کشور می‌شوند و همچنین انگیزه‌ای برای نویسندگان و مخاطبان فراهم می‌سازد، توجه به آن‌ها و زمینه‌سازی رشد آن‌ها ضروری به نظر می‌رسد. در این نوشتار با نگاهی آسیب‌شناسانه سعی شده که با بررسی تاریخی جوایز ادبی در جهان و به‌ویژه ایران، مسائل و مشکلات این جوایز شرح داده شود تا شاید بر اساس آن، زمینه‌سازی مناسبی برای رشد این جوایز فراهم آید. در

این وضعیت دولت به عنوان دستگاه نظارتی و اجرایی به حمایت در ابعاد کلان و ایجاد زمینه مناسب رشد و ظهور جوایز بخش خصوصی خواهد پرداخت و بخش خصوصی نیز متولی برگزاری و برپایی این نوع جوایز خواهد بود. به این ترتیب می توان به برگزاری، استمرار و اثربخشی جوایز معتبر ملی و حتی بین المللی در کشورمان امیدوار شد. جوایزی که نگاه طیفی را با نگاه فنی و ادبی جایگزین کنند و بتوانند در کنار تشویق مؤلفان و نویسندگان، به توسعه فرهنگ کتاب خوانی در کشور کمک کنند و از این زاویه به رشد و توسعه صنعت نشر کتاب نیز یاری رسانند.

این وضعیت دولت به عنوان دستگاه نظامی و اخراجی به حمایت در ابعاد کلان و ایجاب زمینه مناسب رشد و ظهور جوانر بخش خصوصی خواهد بود. به این ترتیب می توان به برگزاری و استمرار و اثربخشی جوانر معتبر ملی و حتی بین المللی در کشورمان امیدوار شد. جوانری که نگاه طبقی را با نگاه فنی و ادبی جایگزین کنند و بتوانند در کنار تشویق مؤلفان و نویسندگان، به توسعه فرهنگ، کتابخوانی در کشور کمک کنند و از این زاویه به رشد و توسعه صنعت نشر کتاب نیز یاری رسانند.

این وضعیت دولت به عنوان دستگاه نظارتی و اجرایی به حمایت در ابعاد کلان و ایجاد زمینه مناسب رشد و ظهور جوایز بخش خصوصی خواهد پرداخت و بخش خصوصی نیز متولی برگزاری و برپایی این نوع جوایز خواهد بود. به این ترتیب می توان به برگزاری، استمرار و اثربخشی جوایز معتبر ملی و حتی بین المللی در کشورمان امیدوار شد. جوایزی که نگاه طیفی را با نگاه فنی و ادبی جایگزین کنند و بتوانند در کنار تشویق مؤلفان و نویسندگان، به توسعه فرهنگ کتابخوانی در کشور کمک کنند و از این زاویه به رشد و توسعه صنعت نشر کتاب نیز یاری رسانند.